Definicje typów utworów audiowizualnych stosowane przez SFP-ZAPA w procesie repartycji przychodów z praw

1) **film fabularny** - autonomiczny utwór audiowizualny o charakterze zamkniętym, narracyjnym i fikcjonalnym, zrealizowany na podstawie scenariusza oryginalnego lub adaptowanego, w którym rzeczywistość przedstawiona stanowi spójną, wewnętrznie logiczną całość i układa się w porządek fabularny o określonym przebiegu dramaturgicznym. W jego obrębie wyróżnia się gatunki i odmiany gatunkowe. Bez względu na związek z autentycznymi wydarzeniami świat przedstawiony jest efektem kreacji twórców.

2) **serial fabularny** - utwór audiowizualny będący odcinkiem serii o charakterze fikcjonalnym i narracyjnym opartej na strukturze zamkniętej w obrębie całego serialu lub sezonu, której fabuła zostaje rozbita na części (odcinki). Wśród nich rozróżnia się seriale kontynuowane (ta sama historia kontynuowana jest w poszczególnych odcinkach) lub epizodyczne (wątek zostaje zamknięty w ramach odcinka). Poszczególne odcinki powiązane są związkami przyczynowo skutkowymi, tą samą grupą wiodących bohaterów lub głównym bohaterem lub tematem. Seriale mogą realizować założenia różnych gatunków filmowych. Zwykle czas projekcji jednego odcinka wynosi około 50 minut, a premierowe odcinki emitowane są nie częściej niż raz w tygodniu.

3) **telenowela** - utwór audiowizualny będący odcinkiem serii o charakterze fikcjonalnym i narracyjnym opartej na strukturze epizodycznej, której wielowątkowa fabuła nie stanowi zamkniętej całości i pozostaje otwarta na kontynuację (nieskończona liczba odcinków). Zwykle seria obejmuje produkcję nie mniej niż 34 odcinków rocznie, a odcinki premierowe emitowane są częściej niż raz w tygodniu. Porządek poszczególnych odcinków opiera się na przeplataniu luźno związanych z sobą, równoważnych wątków fabularnych dotyczących wiodącej grupy bohaterów, z których żaden nie jest głównym bohaterem. Najważniejszym elementem struktury opowiadania nie jest akcja, lecz słowo, a zdarzenia są często relacjonowane przez bohaterów w scenach dialogowych. Zwykle

sceny w ramach odcinka w przeważającej mierze rozgrywają się we wnętrzach.

4) **sitcom** - komediowy utwór audiowizualny będący odcinkiem serii o charakterze fikcjonalnym i narracyjnym, opartej na strukturze epizodycznej, której wielowątkowa fabuła nie stanowi zamkniętej całości, jest otwarta na kontynuację (nieskończona liczba odcinków). Akcja sitcomu rozgrywa się zwykle w jednym lub kilku pomieszczeniach. Dominuje w nim humor sytuacyjny. Poszczególne odcinki co do zasady nie przekraczają 30 minut i stanowią zamkniętą dramaturgicznie całość. Łączą je powracające wnętrza i bohaterowie, z których często jeden lub dwóch to postaci wiodące. W ścieżce dźwiękowej sitcomu bywa wykorzystywany śmiech z baz dźwiękowych (tzw. śmiech z puszki).

5) **docusoap (w tym telenowela paradokumentalna, scripted reality i fabularyzowana rekonstrukcja sądowa)** - utwór audiowizualny będący odcinkiem serii o charakterze fikcjonalnym i narracyjnym opartej na strukturze epizodycznej, która jest otwarta na kontynuację (nieskończona liczba odcinków). Stanowi on hybrydę elementów charakterystycznych dla przedstawień fikcjonalnych (klarowna fabuła, wartka akcja) z cechami przynależnymi gatunkom niefikcjonalnym (lektor, wypowiedzi wprost do kamery). Poszczególne odcinki łączy zwykle wiodący bohater, grupa bohaterów lub zagadnienie społeczne. Słowo to dominująca warstwa struktury gatunku i pojawia się w postaci dialogów, komentarza narratora i bohaterów (wypowiedzi do kamery) lub napisów objaśniających. W postacie wcielają się amatorzy, rzadziej aktorzy profesjonalni. Zwykle akcja rozgrywa się w przeważającej mierze we wnętrzach lub w ograniczonej liczbie lokacji. Wykształciło się kilka odmian gatunkowych, których poetyka polega na kombinacji środków i rozwiązań typowych dla utworów niefikcjonalnych z cechami popularnych gatunków filmu fabularnego, np. docu-crime, court-show, scripted-docu. Czas projekcji jednego odcinka co do zasady wynosi pomiędzy 25 a 50 minut.

6) **film dokumentalny** – autonomiczny (istniejący jako osobna całość) utwór audiowizualny o charakterze niefikcjonalnym, narracyjnym (opowiadanie o bohaterze jednostkowym lub zbiorowości, o zdarzeniach teraźniejszych lub z przeszłości) lub dyskursywnym (wywód oparty na wnioskowaniu), który prezentuje wycinek kompletnej rzeczywistości wraz

z autentycznymi bohaterami. Stanowi twórczą interpretację rzeczywistości i tworzy artystyczną wypowiedź autora o wyraźnej i uporządkowanej strukturze dramaturgicznej. Ciąg ujęć składa się na sekwencje, które budują dramaturgię filmu - zawiązanie akcji, punkty zwrotne, kulminacja i wybrzmienie. Funkcja estetyczna i emocjonalna jest równie istotna jak funkcja poznawcza. Uporządkowanie materiału filmowego idące za twórczym sposobem myślenia autora sprawiają, że sensy i refleksje w nim wyrażone nie sprowadzają się tylko do prostej rejestracji i opisu doraźnych sytuacji i zdarzeń (tak jak w reportażu telewizyjnym), lecz stanowią uniwersalną opowieść dotyczącą ludzkiej kondycji, zachowań i zdarzeń. Za film dokumentalny nie uznaje się w szczególności:

- relacji na żywo lub obserwacji dokumentalnej bez nadanej i koncepcyjnie uporządkowanej struktury dramaturgicznej,
- kompilacji materiałów archiwalnych lub wypowiedzi bohaterów niepoddanych rekontekstualizacji,
- prostej, technicznej rejestracji zdarzeń, osób lub wypowiedzi prowadzących,
- zapisu wypowiedzi narratora nadającego ton i kształt przekazowi stanowiący o dramaturgii przekazu,
- reportażu na temat aktualny bądź historyczny, którego celem jest poinformowanie widza o zaistniałych wydarzeniach przedstawionych w sposób interwencyjny i doraźny.

7) **serial dokumentalny** - utwór audiowizualny będący odcinkiem serii o charakterze niefikcjonalnym, narracyjnym (opowiadanie o bohaterze jednostkowym lub zbiorowości, o zdarzeniach teraźniejszych lub z przeszłości) lub dyskursywnym (wywód oparty na wnioskowaniu), który prezentuje wycinek kompletnej rzeczywistości wraz z autentycznymi bohaterami. Serial cechują wyraźne walory poznawcze lub estetyczne, które wpływają na uniwersalizowanie się ukazywanych treści. Spójność opowiadania lub dyskursu uzyskiwana jest dzięki tematowi lub bohaterowi, ewentualnie grupie bohaterów. Serial dokumentalny realizuje wszystkie cechy filmu dokumentalnego, przy czym charakteryzuje go epizodyczność (podział na odcinki). Zwykle stanowi zamkniętą całość o określonej z góry liczbie odcinków. Za serial dokumentalny nie uznaje się w szczególności następujących form przekazu audiowizualnego emitowanego w odcinkach:

- relacji na żywo lub obserwacji dokumentalnej bez nadanej struktury dramaturgicznej,
- kompilacji materiałów archiwalnych lub wypowiedzi bohaterów niepoddanych rekontekstualizacji,
- prostej, technicznej rejestracji zdarzeń, osób lub wypowiedzi prowadzących,
- zapisu wypowiedzi narratora nadającego ton i kształt przekazowi o powtarzalnej strukturze w każdym odcinku,
- reportażu na temat aktualny bądź historyczny, którego celem jest poinformowanie widza o zaistniałych wydarzeniach przedstawionych w sposób interwencyjny i doraźny,
- przekazu opartego na rywalizacji lub grze pomiędzy bohaterami (w szczególności tzw. reality show).

8) **telenowela dokumentalna** - utwór audiowizualny będący odcinkiem serii o charakterze niefikcjonalnym i narracyjnym (opowieść o bohaterze jednostkowym lub zbiorowości), który prezentuje wycinek kompletnej rzeczywistości wraz z autentycznymi bohaterami. W telenoweli dokumentalnej pojawia się zwykle wielu równorzędnych bohaterów, których losy prezentowane są za pomocą przeplatających się wątków. Słowo w formie wywiadów do kamery, ujęć 100% (tzw. setki), wypowiedzi z offu oraz narratora nadającego opowiadaniu spójność stanowi dominujący element poetyki telenoweli. Telenowela dokumentalna oparta jest na strukturze otwartej, a liczba odcinków zależy głównie od popularności produkcji lub arbitralnych decyzji producenta. Zwykle telenowelę wyróżniają tematy budzące społeczne zainteresowanie. Za telenowelę dokumentalną nie uznaje się w szczególności następujących form przekazu audiowizualnego emitowanego w odcinkach:
   - relacja na żywo lub obserwacja dokumentalna bez nadanej struktury dramaturgicznej,
   - kompilacja materiałów archiwalnych i/lub wypowiedzi bohaterów niepoddanych rekontekstualizacji,
   - prosta, techniczna rejestracja zdarzeń, osób lub wypowiedzi prowadzących,
   - zapis wypowiedzi narratora nadającego ton i kształt przekazowi o powtarzalnej strukturze w każdym odcinku,

- reportaż telewizyjny na aktualny temat, którego głównym celem jest przedstawienie rzeczywistości w celu ingerencji, zmiany rzeczywistości,
- przekaz oparty na rywalizacji lub grze pomiędzy bohaterami (w szczególności tzw. reality show).

9) **film dokumentalny fabularyzowany** - autonomiczny (istniejący jako osobna całość) utwór audiowizualny o charakterze niefikcjonalnym i narracyjnym (opowiadanie o bohaterze jednostkowym lub zbiorowości, o zdarzeniach teraźniejszych lub z przeszłości) lub dyskursywnym (wywód oparty na wnioskowaniu), który prezentuje wycinek kompletnej rzeczywistości wraz z autentycznymi bohaterami oraz zawiera ujęcia, sceny lub sekwencje inscenizowane z udziałem aktorów, zwykle wyróżnione z narracji za pomocą zabiegów estetycznych (kolor, odmienna praca kamery) lub montażowych (przenikanie, napis). Ich fabularny charakter jest czytelny dla widzów. Dokument fabularyzowany podejmuje najczęściej tematykę historyczną. Inscenizacja służy w nim rekonstrukcji minionych wydarzeń. Za dokument historyczny nie uznaje się w szczególności następujących form przekazu audiowizualnego:
   - prostej, technicznej rejestracji zdarzeń, osób lub wypowiedzi prowadzących,
   - zapisu wypowiedzi narratora nadającego ton i kształt przekazowi,
   - rejestracji rekonstrukcji historycznych,
   - utworu fikcjonalnego opartego na autentycznych wydarzeniach.

10) **serial dokumentalny fabularyzowany** - utwór audiowizualny będący odcinkiem serii o charakterze niefikcjonalnym, narracyjnym (opowiadanie o bohaterze jednostkowym lub zbiorowości, o zdarzeniach teraźniejszych lub z przeszłości) lub dyskursywnym (wywód oparty na wnioskowaniu), który prezentuje wycinek kompletnej rzeczywistości wraz z autentycznymi bohaterami. Serial dokumentalny fabularyzowany zawiera ujęcia, sceny lub sekwencje inscenizowane z udziałem aktorów, zwykle wyróżnione z narracji za pomocą zabiegów estetycznych (kolor, odmienna praca kamery) lub montażowych (przenikanie, napis). Ich fabularny charakter jest czytelny dla widzów. Najczęściej podejmuje tematykę historyczną. Inscenizacja służy w nim rekonstrukcji minionych wydarzeń. Spójność opowiadania lub dyskursu serialu uzyskiwana jest dzięki tematowi (np. historia Polski) lub

rozpoznawalnej formie (np. sposobowi łączenia elementów dyskursywnych z fragmentami inscenizowanymi). Serial dokumentalny fabularyzowany realizuje wszystkie cechy filmu dokumentalnego fabularyzowanego, przy czym charakteryzuje go epizodyczność (podział na odcinki). Za serial dokumentalny fabularyzowany nie uznaje się w szczególności następujących form przekazu audiowizualnego emitowanego w odcinkach:

- prostej, technicznej rejestracji zdarzeń, osób lub wypowiedzi prowadzących,
- zapisu wypowiedzi narratora nadającego ton i kształt przekazowi,
- rejestracji rekonstrukcji historycznych,
- utworu fikcjonalnego opartego na autentycznych wydarzeniach.

11) **film dokumentalny przyrodniczy** - autonomiczny (istniejący jako osobna całość) utwór audiowizualny o charakterze niefikcjonalnym. Jest odmianą filmu dokumentalnego, którego istotą jest obserwacja przyrody w jej naturalnym środowisku lub ukazywanie mechanizmów biologicznych warunkujących rozwój jakiegoś gatunku lub osobnika przy możliwie minimalnej ingerencji twórców. Zwykle film przyrodniczy opatrywany jest narracją zza kadru, która wzmacnia jego funkcję poznawczą. Za film przyrodniczy nie uznaje się w szczególności:

- relacji na żywo lub obserwacji dokumentalnej bez nadanej struktury dramaturgicznej,
- kompilacji materiałów archiwalnych niepoddanych rekontekstualizacji,
- prostej, technicznej rejestracji zjawisk przyrody,
- zapisu wypowiedzi narratora nadającego ton i kształt przekazowi,
- poradnika dotyczącego uprawy roślin lub opieki nad zwierzętami i hodowli zwierząt.

12) **serial dokumentalny przyrodniczy** - utwór audiowizualny będący odcinkiem serii o charakterze niefikcjonalnym. Jest odmianą serialu dokumentalnego, którego istotą jest obserwacja przyrody w jej naturalnym środowisku lub ukazywanie mechanizmów biologicznych warunkujących rozwój jakiegoś gatunku lub osobnika przy możliwie minimalnej ingerencji twórców. Zwykle serial przyrodniczy opatrywany jest narracją zza kadru, która wzmacnia jego funkcję poznawczą. O spójności serialu decyduje najczęściej przestrzeń, środowisko lub ekosystem, w którym realizowane

są poszczególne odcinki. Za serial przyrodniczy nie uznaje się w szczególności następujących form przekazu audiowizualnego emitowanego w odcinkach:

- relacji na żywo lub obserwacji dokumentalnej bez nadanej struktury dramaturgicznej,
- kompilacji materiałów archiwalnych niepoddanych rekontekstualizacji,
- prostej, technicznej rejestracja zjawisk przyrody,
- zapisu wypowiedzi narratora nadającego ton i kształt przekazowi,
- poradnika dotyczącego uprawy roślin lub opieki nad zwierzętami i hodowli zwierząt.

13) **film animowany** - autonomiczny utwór audiowizualny o charakterze zamkniętym, w którym iluzja ruchu wynika z zestawienia z sobą serii nieruchomych obrazów (a nie rejestrowania rzeczywistości przed kamerą w sposób ciągły) rysunkowych lub fotograficznych lub kolejnych ustawień lalek i innych obiektów albo następstwa obrazów cyfrowych. Może reprezentować różne gatunki charakterystyczne dla filmu fabularnego, rzadziej filmu dokumentalnego i może być tworzony w rozmaitych technikach - od tradycyjnej animacji rysunku czy lalki po kreowanie całkowicie autonomicznych wobec rzeczywistości obrazów za pomocą nowoczesnych technologii.

14) **serial animowany** - utwór audiowizualny będący odcinkiem serii zrealizowanej w wybranej technice animacji. O spójności serialu decyduje ciągłość fabularna, pojawienie się tych samych postaci, temat lub zastosowana technika animacji. Serial animowany realizuje wszystkie cechy filmu animowanego, przy czym charakteryzuje go epizodyczność (podział na odcinki).

15) **teatr telewizji** - autonomiczny utwór audiowizualny o charakterze fikcjonalnym i narracyjnym przeznaczony do emisji telewizyjnej i uwzględniający specyfikę tego medium. Kluczowym środkiem wyrazu w spektaklu telewizyjnym jest słowo oraz gra aktorska. Twórcy spektakli telewizyjnych posługują się zabiegami charakterystycznymi dla filmu i telewizji (realizacja wielokamerowa, montaż, efekty wizualne). Teatralny spektakl telewizyjny stanowi zwykle adaptację tekstu literackiego – dramatycznego (w tym dramatu scenicznego), prozatorskiego lub

poetyckiego. Za teatr telewizji nie uznaje się w szczególności rejestracji spektaklu wystawionego w teatrze tradycyjnym w wersji niezmienionej na potrzeby telewizji ani rejestracji koncertu scenicznego.